

کارکردهای انجمن اولیا و مربیان، موانع و مشارکت ها

فرح ناز پور مظاهری^۱، لیلی بکان^۲

۱- آموزش و پرورش کرج، دانشگاه بین امللی خوارزمی ارشد خانواده حصارک کرج

۲- فرهنگی مقطع ابتدایی، ارشد روانشناسی عمومی، آموزش و پرورش کرج

چکیده

با توجه به اهمیت نقش مشارکتی اولیاء و مربیان دانش آموزان در آموزش، پرورش و تربیت دانش آموزان و همچنین امکان بالقوه استفاده از این سازو کار در راستای تحقق و دستیابی به اهداف نظام آموزش و پرورش در کشور، معلمان می توانند با ارتباط گیری موثر با والدین ضمن افزایش شناخت از اولیای دانش آموزان از ظرفیت های بالای انجمن های اولیا و مربیان برای ارتقا نقش تعلیم و تربیتی مدارس بهره گیری لازم را داشته باشند. هدف از این پژوهش بررسی کارکردهای انجمن اولیا و مربیان و زمینه یابی افزایش مشارکت آنان جهت بهبود مدارس است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و به شیوه مروری انجام شده است. که با مطالعه در مقالات فارسی زبان و انگلیسی و اسناد مرتبط با موضوع مطالعه، انجام شده است. یافته های تحقیق نشان داد که ارتباط والدین و مدارس نقش موثری در بالندگی دانش آموز و جهش مدارس ایفا نماید.

واژگان کلیدی: اولیا، آموزش و پرورش، انجمن اولیا

مقدمه:

مشارکت در آموزش و پرورش اهمیت ویژه ای دارد. مشارکت در آموزش و پرورش ایران و جهان سابقه طولانی دارد. اگر مشارکت در آموزش و پرورش در معنای عام مدنظر باشد، تاریخ آن به دوران اولیه زندگی انسان و شروع خواندن و نوشتن برمیگردد. اما در معنای امروزی آن از زمان تاسیس مدارس به سبک نوین ابتدا در کشورهای اروپایی (قرن ۱۸ میلادی) و سپس در دیگر کشورها، آغاز گردید. در ایران مشارکت مردم در امور آموزش و پرورش (تعلیم و تربیت) از دوران تاریخی ایران باستان شروع شده است و در دوره اسلامی از طرق گوناگونی همچون: هدایای خلقاء، دستمزدهای خصوصی که با توافق میان اساتید و دانشجویان تامین می شد، موقوفه ها، بخشش ها، صدقات و زکات شرعی ادامه یافت (قاسمی پویا، ۱۳۸۱). اگرچه در دوران معاصر نیز، مشارکت مردم در امور آموزش و پرورش وجود داشته است اما با توجه به گسترش جوامع، افزایش مشکلات، افزایش تعداد دانش آموزان و کمبود بودجه های آموزش و پرورش در دنیای کنونی، مشارکت والدین در امور آموزشگاه ها اهمیت ویژه ای یافته است. موفقیت در تعلیم و تربیت بدون مشارکت خانواده ها در زمینه های مختلف امکانپذیر نیست. زمانی فرزندان ما به اهداف عالی تربیتی و آموزشی دست خواهند یافت که هر دو نهاد خانه و مدرسه احساس مسئولیت کرده، نسبت به وظایف خودهماهنگ عمل کنند و در تربیت دانش آموزان روش های یکسانی به کار گیرند (کازمی کرد آسیایی، ۱۳۸۱). پژوهش های صورت گرفته در زمینه ارتباط اولیاء با مدارس و مشارکت آنها در امور تحصیلی فرزندان، نشان داده است که مشارکت های والدین دانش آموزان در مدارس همواره با مشکلاتی مواجه بوده و بنا به دلایلی از جمله عدم آگاهی و شناخت والدین، برخورد نامناسب مسئولین مدارس، عدم توانایی معلمان در جلب مشارکت والدین و سایر مسائل اقتصادی، فرهنگی و... مؤثر و مفید واقع نگردیده است. عدم برخورداری والدین از مهارت و تجربه لازم جهت مشارکت در امور مدرسه و عدم آگاهی با نحوه مشارکت مؤثر یکی از موانع و مشکلات عمدهای است که در این زمینه وجود دارد و در تحقیقات مختلف به آن اشاره شده است (فریدون نژاد، ۱۴۰۱). با عنایت به اهداف و شرح وظایف تدوین شده برای انجمن های اولیاء و مربیان سراسر کشور و اهمیت نقش مشارکتی اولیاء و مربیان دانش آموزان در آموزش، پرورش و تربیت دانش آموزان و همچنین امکان بالقوه استفاده از این

سازو کار در راستای تحقق و دستیابی به اهداف نظام آموزش و پرورش در کشور، این پژوهش به کارکردهای این انجمن نحوه مشارکت و موانع مشارکت پرداخته شده است.

اهداف تشکیل انجمن های اولیا و مربیان

بهره مندی از حضور والدین و دیدگاه ای آنان مشورت در خصوص مسائل مختلف مدرسه مثل نوع لباس فرم دانش آموزان افزایش مشارکت و اثربخشی والدین در راستای تعالی نظام تعلیم و تربیت ساماندهی و استفاده از تخصص و مهارت های مختلف اولیا حل کردن مشکلات مدرسه به روشی موثر و کارآمد آموزش فرزندپروری و نحوه رفتار با کودک خود به والدین افزایش تعامل خانه و مدرسه تقویت همکاری و مشارکت اولیای دانش آموزان برای کمک به ارتقای کیفیت فعالیت های آموزشی و پرورشی ارائه راهکار در راستای توجه به تربیت عاطفی و اجتماعی دانش آموزان (روز بهانی و همکاران، ۱۴۰۲).

وظایف انجمن اولیا و مربیان در مدرسه

تأمین مشارکت فکری، فرهنگی، عاطفی و آموزشی اولیا و تقویت هماهنگی و همسویی تربیتی و آموزشی خانه و مدرسه برنامه ریزی و تشکیل جلسات عمومی اولیای دانش آموزان برنامه ریزی و تصمیم گیری جهت تشکیل جلسات آموزش خانواده همکاری و مشارکت با شورای معلمان در برگزاری کلاس های فوق برنامه مشارکت در اجرای برنامه های کارآموزی هنرجویان در هنرستان ها همکاری و مشارکت با مدیر مدرسه در اجرای فعالیت های پژوهشی، برگزاری اردوهای دانش آموزان و بازدید از مراکز علمی، آموزشی و فرهنگی همکاری و مشارکت درباره ی چگونگی قدردانی از کارکنان، اولیا و دانش آموزان و اعضای شوراهای مدرسه با رعایت ضوابط و مقررات مربوط جلب همکاری اولیای دانش آموزان جهت مشارکت و کمک به ارتقای کیفیت فعالیت های مربوط و ارائه ی پیشنهادهای لازم به مدیر مدرسه تلاش و همکاری برای جلب مشارکت اولیای دانش آموزان، صاحب حرف، افراد خیر و موسسات خیریه در تأمین امکانات مورد نیاز و بهبود اداره ی امور مدرسه

نظارت بر چگونگی اخذ کمکهای مردمی با رعایت قوانین و مقررات مربوط

تشکیل شورای مالی مدرسه با عضویت مدیر مدرسه، رئیس انجمن و نماینده ی شورای معلمان در اولین جلسه ی انجمن نظارت بر نحوه ی هزینه ی وجوه حاصل از کمک های مردمی، خدمات فوق برنامه، سرانه دانش آموزان و کمکهای شوراهای آموزش و پرورش از طریق شورای مالی، و مطابقت موارد هزینه با برنامه های مصوب شورای مدرسه بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به سرویس رفت و آمد دانش آموزان انتخاب نماینده برای شرکت در شورای مدرسه انجام اموری که بر اساس بخش نامه های انجمن مرکزی اولیا و مربیان به عهده ی انجمن مدرسه محول میگردد (روزبهانی و همکاران، ۱۴۰۲).

مشارکت در انجمن اولیاء و مربیان

مشارکت واقعی در مدرسه موقعی صورت میگیرد که والدین از نظر ذهنی و عاطفی درگیر شوند و به عواطف آنها توجه کافی شود. برای رسیدن به این اهداف باید به شناخت انتظار والدین از مدرسه و به تفهیم انتظارات مدرسه از والدین اقدام کرد

دوین کنفرانس ملی مطالعات خانوادہ و مدرسہ

(بهبودی، ۱۳۸۷). باج و گولدترینگ^۱ (۱۹۹۸) الگویی از مشارکت اولیاء و مربیان در تصمیم‌گیریهای مدرسہ را باج و گولدترینگ این گونه ترسیم میکند :

۱. مدل توانمندسازی والدین که مانع تأثیر مربیان بر مساعدت های والدین میشود.
 ۲. مدل مشارکت یا اجتماع که به موجب آن هم والدین و هم مربیان قدرت تصمیم گیری را تجربه میکنند.
 ۳. مدل سنتی یا بوروکراتیک که در آن نه والدین و نه معلمان قدرت زیادی برای تصمیم گیری ندارند به خاطر اینکه احتمالاً کنترل و نظارت به طور محلی متمرکز شده است.
 ۴. مدل معلم حرفه ای که معلمان بر طبق تخصصشان یا شخصاً یا به صورت مشارکتی با پرسنل مدرسہ تصمیم گیری می کنند، اما والدین هیچ جایگاهی در تصمیم گیری ندارند.
- جهت تطبیق موضوع مشارکت با مشارکت در انجمن اولیاء و مربیان به پرورش دانش آموزان مدرسہ و توجه خاص به تربیت مطلوب فرزندان شاهد.

ماده ۲ - موجب توجه اولیاء دانش آموزان و کارکنان مدرسہ نسبت به مسائل دینی، تربیتی، اخلاقی، اجتماعی و مشاوره با آنها به منظور هماهنگ کردن روش های تربیتی و آموزشی در محیط خانه و مدرسہ . ماده ۳ - ایجاد و تحکیم پیوندهای انسانی، عاطفی، اخلاقی و اجتماعی بین اولیاء دانش آموزان و مربیان مدرسہ.

ماده ۴ - بهره مندی از امکانات اولیاء دانش آموزان در جهت همکاری و نظارت های پزشکی و بهداشتی مداوم . ماده ۵ - بهره گیری هر چه بیشتر از روحیه تعاون اولیاء دانش آموزان و دیگر افراد خیر و علاقه مند در جهت تهیه، تدارک و تکمیل امکانات آموزشی و پرورش مدرسہ نظیر کارگاه، آزمایشگاه کتابخانه، نمازخانه، فضاهای ورزشی و مؤسسه ساختمان و حیاط مدرسہ (وبسایت انجمن اولیاء و مربیان، ۱۳۸۹).

عوامل مؤثر بر مشارکت والدین در انجمن اولیاء و مربیان

بخش عمدهای از نظریات مربوط به مشارکت سعی دارند تا فرایندهایی را تبیین کنند که سبب می شود افراد در موقعیت یا موقعیت هایی به یکدیگر کمک کرده و فراتر از منافع خود در جهت منافع دیگران تلاش کنند . از آن جا که مشارکت از مصادیق «کنش اجتماعی» بوده (علوی تبار، ۱۳۷۹) در رویکرد جامعه شناختی، تلاش های مختلفی برای ارائه نظریه ای انجام شده است که بتواند کنش های مختلف افراد را تبیین کرده و آن را توضیح دهد؛ به گونه ای که ویر بر جنبه ذهنی کنش (روشه، ۱۳۸۸) و دورکیم بر جنبه الزامآور محیط اجتماعی (پارسونز ۱۹۷۸ به نقل از اصغرپور، ۱۳۸۷) اشاره دارد. از نظر پارسونز کنش فرد، ارادی و هدفدار است و با توجه به محدودیت های محیطی و زیستی، توسط ارزش ها و هنجارهای اجتماعی (روشه: ۱۳۷۶) تعیین می شود. در همین راستا آیزن و فیش باین به دو بخش شخصی و اجتماعی که ترکیب آنها پیشبینی کننده یک قصد رفتاری است (علوی تبار، ۱۳۷۹) اشاره دارند .

رابرت دال در ارتباط با کنش مشارکتی انساندوستانه قضایای زیر را مطرح میکند، به نظر او فرد موقعی در امری مشارکت میکند که مکانیزم مشارکت را در نیل به هدف در مقایسه با سایر مکانیزم ها، مؤثرتر ارزیابی کند؛ پاداشهای مادی و غیرمادی حاصله از مشارکت برای او ارزش بالایی دارد و با هنجارها و ارزش های فرهنگی، اجتماعی و مذهبی هماهنگ باشد؛ فکر کنند بدون مداخله آنها نتایج برخی اقدامات و امور مثلاً اداره کردن امور توسط دیگران چندان رضایتبخش نخواهد بود؛ فرد از دانش و مهارت کافی بهره مند باشد؛ در ورود به مشارکت یا در جریان مشارکت خود را با مشارکت و موانع زیادی مثل موانع بوروکراتیک و... مواجه نبیند (شکوری، ۱۳۸۶). هومنز نیز چند قضیه بنیادی برای تبیین رفتار انسان مطرح کرد که

میتوان آنها را برای تبیین رفتار مشارکتی به کار گرفت این قضایا عبارت هستند از: قضیه موفقیت، که بر پایه این قضیه اگر مشارکت به عنوان یک رفتار از سوی فرد ابراز شود و پاداش دریافت کند (مثلاً منافع حاصل از آن یا منزلت اجتماعی مطلوب برای فرد)

¹- Bauch & Goldring

احتمال آن که تمایل فرد به رفتار مشارکتی افزایش یابد، زیادتر می شود. قضیه ارزش، در مورد مشارکت چنانچه نتایج و دستاوردهای آن برای فرد، نسبت به رفتارهای غیر مشارکتی ارزش بیشتری داشته باشد، احتمال تکرار آن افزایش مییابد. ارزش یک کنش حاصل فایده و هزینه های آن یا به تعبیر هومنز پاداش و تنبیه است (ریتزر، ۱۳۷۴). به نظر بلاو، مکانیسم هایی که میان ساختارهای اجتماعی پیچیده میانجی می شوند، هنجارها و ارزش هایی (توافق ارزشی) هستند که درون جامعه وجود دارد. مفهوم هنجار در صورتبندی بلاو، او را به سطح تبادل میان فرد و جمع می کشاند. حال آنکه مفهوم ارزش ها او را به گسترده ترین سطح اجتماعی و تحلیل رابطه میان جمعها، سوق می دهد. بدین ترتیب رابطه تبادل اعم از اینکه بین فرد و جمع باشد یا بین جمع ها و گروه ها، تحت تأثیر ارزش ها و هنجارهای اجتماعی تبادل قرار می گیرد و به میزانی که توافق ارزشی و هنجاری بیشتر باشد، اشکال تبادل نیز به هم نزدیکتر خواهد شد. تئوری انتخاب عقلانی بر این فرض استوار است که رفتار و کنش آدمیان هدفمند، سنجیده و حسابگرانه بوده و آدمها در چند راهی ها، راهی را انتخاب می کنند که با اغراض و آرزوهایشان موافق باشد و برای رفتن در هر راهی محاسبه سود و زیان کرده و پس از بررسی ادله های موافق و مخالف دست به انتخاب می زنند (کلمن، ۱۳۷۷). لذا این نظریه در جهت شناخت الگوی رفتار مشارکتی افراد مناسب است. تبیین انتخاب عقلانی که یک تبیین قصدی است و عقاید و سلیق شخصی را دلیلی بر کنش افراد می داند که دارای بعد منفعت طلبانه است، اما مسئله اساسی در نظریه انتخاب عقلانی پدیده سواری مجانی یا طفیلیگری است که در آن شخص ترجیح می دهد مسئولیت انجام عمل جمعی را که در این پژوهش مشارکت در انجمن اولیاء و مربیان است بر عهده دیگران نهاده و خود از نتیجه آن بهره مند شود. بر اساس نظریه انتخاب عقلانی، انسان ها در تحقق عمل جمعی کاملاً عقلانی عمل کرده و با محاسبه سود و زیان و عکس العمل دیگر افراد نسبت به مشارکت اقدام می کنند و اگر عدهای در جامعه بخواهند در تحقق مشارکت (عمل مشارکت در انجمن اولیاء و مربیان) به عنوان عمل جمعی مشارکت فعال نداشته و بخواهند مسئولیت انجام کار را بر عهده دیگران بی اندازند، بقیه افراد نیز بر اساس قاعده عقلانی در آن مشارکت نخواهند کرد. البته، با در نظر گرفتن فردگرایی و ناهمگونی و کاهش حساسیت های مدنی و غیره این مسئله تشدید خواهد یافت. خاصیت اصلی عمل جمعی در تئوری انتخاب عقلانی آن است که به عنوان یک کالای عمومی به حساب می آید و در آن بر عکس کالای خصوصی که تحت مالکیت یک فرد قرار دارد، کالای عمومی اگر تولید شد نمی توان کسی را از آن بی نصیب کرد. پانام نیز معتقد است که آن چه باعث میزان بالای مشارکت میشود اعتمادی است که در قالب همکاری های اجتماعی و تعاونی ایجاد می شود. «برای انجام دادن کاری صرفاً به این دلیل که فردی (یا نهادی) میگوید آن را انجام خواهد داد به او اعتماد نمیکنید، بلکه شما تنها به این دلیل به او اعتماد میکنید که با توجه به شناختتان از خلق و خوی او، انتخاب های ممکن او، تبعاتشان و توانایی او حدس می زنید که او انجام دادن این کار را بخواهد گزید» (پانام، ۱۹۹۵). به نقل از علی پور و زاهدی و شیبانی، (۱۳۸۸). مطابق دیدگاه یادگیری اجتماعی، یادگیری میتواند با مشاهده رفتار دیگران و پیامدهای حاصل از رفتار آنها اتفاق بیفتد. هنگامی که فرد رفتار مشارکت جویانه را مشاهده میکند و اطرایان نیز از فرد مشارکت کننده حمایت میکنند، این رفتار در فرد مشاهده کننده تقویت شده و پس از طی فرایندهای یادگیری، فعالیت مشارکت جویانه را آغاز خواهد کرد (کریمی، ۱۳۷۳). نظریه هاولند بر الگوی تغییر نگرش ها توجه دارد. در این نظریه میزان پذیرش عمدتاً به تقویت های عرضه شده وابسته تلقی می شود. پیام دریافتی ممکن است حاوی دلایل و استدلال هایی برای پذیرش دیدگاه مورد نظر باشد، یا اینکه انتظار دریافت پاداش یا تجربه خوشایند دیگری در آن نهفته باشد. نظریه محرک پاسخ و تقویت بیش از همه نظریه ها به این نکته تأکید می ورزد که نگرش ها تنها وقتی تغییر می کنند که تقویت های ارائه شده برای نشان دادن رفتار تازه بیش از تقویت های موجود در پاسخ قدیمی باشد. یکی از امتیازات اصلی این نظریه، مشخص کردن عامل هایی است که ممکن است پذیرش یک پیام متقاعد کننده را تحت تأثیر دهند. بیل چهار عنصر را عنوان می کند که در بیشتر موقعیت های متقاعد کننده دخالت دارند که عبارت هستند از منبع ارائه پیام متقاعد کننده، ویژگی های پیام، زمینه ای که پیام در آن زمینه عرضه می شود و شخصیت دریافت کننده پیام. دیوید سیلز از نظر روانی اجتماعی در پی تبیین عوامل مؤثر بر مشارکت است، طبقه بندی او از عوامل در هم تنبیده روانی اجتماعی الهام بخش مؤثری است، به نظر او اولاً افراد در متن نیروهای اجتماعی (منزلت، تعلیم و تربیت و آموزش، باورها مذهب و...) محاط شده اند؛ ثانیاً تفاوت های شخصیتی از نظر توانمندی ها و استعدادها موجب میشود که افراد از نظر آمادگی برای پاسخ دادن

به محرک های اجتماعی متفاوت باشند. اگر تفاوت های شناختی (میزان آگاهی)، فیزیکی و مادی (اقتصادی) اضافه شوند امکان عینی بروز کنش مشارکتی فراهم میشود. ثالثاً تأثیر پیش شرط های اجتماعی و روانشناختی بر فعالیت های اجتماعی افراد تا حدود زیادی به محیط های اجتماعی شامل نهادها و سازمان های اجتماعی، اعتقادات و ارزش های فرهنگی و سیاسی بستگی دارد (شکوری، ۱۳۸۶).

موانع مشارکت

به طور کلی موانع مشارکت والدین در امور مدارس کشور را میتوان به سه دسته تقسیم کرد:

۱- موانع فکری و نگرشی:

یکی از عمده موانع مشارکت در کشور ما، ناشی از کاستی در اندیشه هاست. عدم احاطه و تسلط فکری، نبود اندیشه های ورزیده، وسیع و عمیق فلسفی و فکری در باب ابعاد و جوانب مختلف موضوع تعلیم و تربیت و نیز اداره سیستم های آموزشی، در میان سیاستگذاران، برنامه ریزان و مدیران نظام های آموزشی، هم چنین نبود نگرش و باور نسبت به مزایا و محاسن شرکت و مداخله اندیشه ها و تفکرات افرادی بیرون از پست های رسمی و اداری سیستم آموزش و پرورش (والدین)، این نظام را در محاق تصمیم شمار معدودی از تصمیم گیران خاص که در مرکز این سیستم متمرکز قرار دارند، نگه داشته، آن را از نعمت وجود پتانسیل علمی، فکری و تخصصی والدین با انگیزه و متعهد نسبت به آموزش و تربیت فرزندان خود، محروم ساخته است

۲- موانع ساختاری:

نظام آموزشی کشور ما، نظامی است متمرکز، بدین معنا که سیاست -گذاری ها و اتخاذ تصمیمات آموزشی و تربیتی، توسط گروهی کارشناس و خبره که اکثر آنها صاحب نظران تعلیم و تربیت و فرهنگ نیز می باشند، انجام می گیرد و سپس این تصمیمات به سازمان های آموزشی استان ها، برای اجرا، ابلاغ میگردد. از جمله اقداماتی که به گسترش مشارکت می انجامد، رفع کاستی های ناشی از سیاستگذاری های کلان اداری و آموزشی و نیز اصلاح قوانین و مقررات فعلی، در راستای قبول و پذیرش والدین در نظام آموزشی است. (رضا منش و عطیمی هاشمی، ۱۳۹۳).

۳- موانع مربوط به منابع انسانی:

نیازها و ضرورت های فرهنگی، آموزشی و تربیتی جامعه کنونی، کسب شایستگی های علمی، حرفه ای و تخصصی بیشتری را برای مدیران رده های بالایی، میانی و اجرایی، ضروری و اجتناب ناپذیر ساخته است. مدیران نظام آموزشی در کنار تعهد و احساس مسئولیت بالا، وجدان دینی و کاری قابل تحسین، لازم است با علوم اداری و جامعه شناسی سازمانی نیز آشنایی پیدا کرده، حتی در آنها تسلط کافی کسب نمایند. امروز سخن از مدیران اثربخش است و از مهم ترین ویژگی های مدیران اثربخش خلاقیت، نوآوری و تحویل پذیری این گروه از مدیران و نیز انتخاب و اعمال شیوه های مشورتی و مشارکتی برای تصمیم گیریها و اجرای امور در سازمان متبوع خود است. هر زمانی که مدیری از خود انعطاف و شایستگی برای عمل مشارکتی نشان داده است، بدون توجه به سایر موانع، کارها نسبتاً پیش رفته است. از موانع دیگر مشارکت، میتوان به اعتماد ناکافی مدیران آموزشی نسبت به مردم، به ویژه صاحب نظران و متخصصان تعلیم و تربیت و اهل فن، کاستی در عملکردهای درونی و بیرونی آموزش و پرورش، برنامه ها و اهداف آن، نابسامانی و موازی کاری در واحدهای اداری ذی ربط برای جلب مشارکت والدین نظیر برنامه های سازمان انجمن اولیا و مربیان، سازمان توسعه و نوسازی مدارس، معاونت مشارکت های مردمی وزیر و ...، تخصیص بودجه و منابع ناکافی به فعالیت ها و برنامه های آموزشی و تربیتی، بی توجهی و عدم توانایی مدیران در بهره برداری از پتانسیل های سازمانهای غیردولتی و ضعف در اطلاع رسانی و آگاهی بخشی به افراد جامعه اشاره نمود (شورای طرح و برنامه دفتر جذب مشارکت های اولیا، ۱۳۸۳).

نتیجه گیری:

مدرسه، یکی از نهادهای تربیتی و آموزشی مهم است که نیازمند مشارکت اولیای دانش -آموزان و دیگر سازمانهاست. شماری از نظریه پردازان بر این باورند که بیشتر کارهای مردم در سراسر جهان بر محور مشارکت میگردد و جلب همکاری خانواده نیز از عوامل لازم

مدیریت آموزشی است (کاظمی کرد آسیابی، ۱۳۸۳). یکی از مشخصه های مدارس موفق استفاده حداکثری از مشارکت والدین است. به همین دلیل است که در کشورهای توسعه یافته، همکاری میان خانه و مدرسه به صورتی منسجم درآمده و این دو نهاد، مسئولیت مشترک خویش، یعنی تربیت فرزندان جامعه را با همفکری، همکاری و هماهنگی انجام می دهند. به طور کلی سهیم کردن خانواده ها در آموزش و پرورش موجب افزایش اطلاعات و آگاهی افراد، گسترش مشارکت در سایر زمینه های اجتماعی، افزایش احساس همبستگی با سایر والدین، احساس یگانگی بیشتر با سازمان، اعتماد افراد به سازمان ها، کاهش هزینه های فردی و سازمانی و افزایش اثربخشی سازمانی خواهد شد (زنجانی زاده و همکاران، ۱۳۹۰).

بر اساس یافته های این پژوهش عوامل بسیاری شناسایی گردید که هر یک میتوانند همچون مانعی بر سر راه مشارکت مؤثر والدین در امور مدارس باشند و تعلیم و تربیت را از توسعه و رسیدن به اهداف عالی خود باز دارند موانعی همچون "عدم شناخت اولیاء از اهداف و کارکردهای مدرسه"، "تغییرات سریع برنامه های درسی و آموزشی و عدم شناخت والدین و ناتوانی آنها در تطبیق با برنامه ها"، "کمبود وقت والدین، شاغل بودن، فاصله و درگیر بودن با کارهای روزمره"، "ساختار نظام آموزشی کشور"، "وضعیت نامناسب اقتصادی خانواده ها"، "عدم آگاهی والدین از پیامدها، نتایج احتمالی و فواید مترتب بر امر مشارکت در مدارس"، "عدم تبلیغات مناسب توسط رسانه های عمومی در ترویج فرهنگ مشارکت در مدارس"، به ترتیب از مهمترین موانع مشارکت والدین هستند (گوهری و همکاران، ۱۳۹۴).

پیشنهادات:

بر اساس یافته های این پژوهش پیشنهادهای زیر ارائه میشود:

- ۱- والدین از طریق رسانه های عمومی و برگزاری جلسات آموزشی با حضور مسئولین مدارس با اهداف و کارکردهای مدرسه آشنا شوند
- ۲- با توجه به تغییرات سریع برنامه های درسی و آموزشی و عدم شناخت والدین و ناتوانی آنها در تطبیق با برنامه ها بهتر است مسئولیت آموزش دانش آموزان بر عهده معلمان باشد و والدین بیشتر در زمینه مسائل تربیتی فرزندان مشارکت کنند و در صورت لزوم و با تشخیص معلمان در امور آموزشی مشارکت کنند.
- ۳- شایسته است با فرهنگسازی صحیح در جامعه از طریق مراجع دینی، رسانه ها، کتاب ها، سمینارها و کارگاههای آموزشی و... این مهم بین والدین و سایر افراد جامعه نهادینه شود که کمبود وقت والدین، شاغل بودن، فاصله و درگیر بودن با کارهای روزمره هیچ کدام نباید بهانه ای برای کمبود یا عدم مشارکت آنها در امور تعلیم و تربیت فرزندان باشد و مشارکت در امور آموزشی و تربیتی فرزندان باید در درجه اول اهمیت قرار گیرد.
- ۴- وجود نیروی متخصص و آموزش دیده که به عنوان یک رابط و هماهنگ کننده ی برنامه ها و فعالیت ها بین مدارس و والدین و سازمان آموزش و پرورش عمل کند و با انجام بررسی ها و تحقیقاتی در این زمینه مسئولین و والدین را در مورد اصلاح و تجدید نظر در برخی مقررات، روابط و فعالیتها جهت رفع موانع و افزایش مشارکت اثربخش اولیاء در مدارس مجاب نماید، می تواند مفید و مؤثر باشد
- ۵- برگزاری کارگاه ها و جلسات آموزش خانواده برای آگاهی خانواده ها از اهداف و انتظارات مدرسه، وظایف والدین در قبال فرزندان، نحوه مشارکت مؤثر در امور تعلیم و تربیت و پیامدها و فواید آن بسیار مفید و کارساز است.
- ۶- برگزاری کارگاهها و جلسات آموزشی برای معلمان و مسئولان مدرسه، جهت آشنایی آنان با اهداف مدرسه، انتظارات اولیاء، نحوه برقراری ارتباط مؤثر با والدین و کمک گرفتن از آنان در امور آموزشی و تربیتی دانش آموزان میتوان مفید و اثربخش باشد.

منابع:

اصغریپور، احمدرضا (۱۳۸۷) بررسی راهکارهای افزایش مشارکت اجتماعی شهروندان در شهر مشهد. مشهد: مرکز پژوهشهای شورای اسلامی شهر مشهد.

بهبودی، هایده (۱۳۸۷) اهمیت مشارکت والدین دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه در فعالیتهای مدرسه. ماهنامه تعلیم و تربیت استثنایی. شماره ۸۷: ۷۰-۶.

روزیبانی، ملیحه و کشوری محبوب، فاطمه و زندی، فاطمه، ۱۴۰۲، کارکردهای انجمن اولیا و مربیان در بهبود و تحول در مدرسه، <https://civilica.com/doc/1738563>

روشه، گی (۱۳۷۶). جامعه شناسی تالکوت پارسونز. ترجمه ع. نیک گهر، تهران: تبیان.
روشه، گی (۱۳۸۸) مقدمه ای بر جامعه شناسی عمومی: سازمان اجتماعی. ترجمه ه. زنجانی زاده، تهران: سمت.

رتیزر، جورج (۱۳۷۴). (نظریه جامعه شناسی در دوران معاصر. ترجمه م. ثلاثی، تهران: انتشارات علمی.
زنجانی زاده، هما؛ دانائی سیج، مجید و سلیمینزاد، مهدی (۱۳۹۰). (بررسی میزان مشارکت خانوادهها در مدارس استان خراسان رضوی و عوامل مؤثر بر آن. جامعه شناسی آموزش و 101-71، 11)، پرورش

علی پور، پروین، زاهدی، محمدجواد و شیبانی، ملیحه (۱۳۸۸). (اعتماد و مشارکت (بررسی رابطه بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در شهر تهران) مجله جامعه شناسی ایران. دوره ۱۰، 109-2:135. شماره

علوی تبار، علی رضا (۱۳۷۹). (بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها) تجارب جهانی و ایران). تهران: سازمان شهرداریهای کشور.

رضامنش، فاطمه & عظیمی هاشمی، مژگان. (۱۳۹۳). زمینه‌یابی شیوه‌های تقویت کارکرد انجمن اولیاء و مربیان (مورد مطالعه: انجمن اولیاء و مربیان خراسان رضوی). (اندیشه های نوین تربیتی: doi: 10.22051/jontoe.2015.387, 10(4), 131-154.

قاسمی پویا الف. ۱۳۸۱. مشارکت مردمی در آموزش و پرورش. تهران: وزارت آموزش و پرورش. پژوهشکده تعلیم و تربیت.
فریدون نژاد، مژگان، ۱۴۰۱، ارزیابی عملکرد انجمن های اولیاء و مربیان مدارس ناحیه ۳ آموزش و پرورش استان اصفهان از دیدگاه اولیاء و مربیان، <https://civilica.com/doc/1670676>

کریمی، یوسف (۱۳۷۳). (روانشناسی اجتماعی. تهران: دانشگاه پیام نور.
گوهری، زهره، جمشیدی، لاله، امین بیدختی، علی اکبر (۱۳۹۴). (شناسایی موانع مشارکت والدین در امور مدارس مقطع ابتدایی شهر سمنان. مطالعات برنامه ریزی آموزشی. 4(7), 162-134.

کلمن، جیمز (۱۳۷۷). (بنیادهای نظریه اجتماعی. ترجمه صبوری کاشانی، م. تهران: نی. .
شکوری، علی (۱۳۸۴). (بررسی نظری و تجربی کنشهای نوع دوستانه. سیاست داخلی، سال ۱، 2: 123-153 شماره ۲

Bauch, Patricia A. Goldring, Ellen B. (1998). Parent-Teacher Participation in the Context of School Governance. Peabody journal of education, 73(1). 15-35

وبسایت انجمن اولیاء و مربیان "اساسنامه انجمن مرکزی اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران (مصوب جلسه ۴۵۱ شورای عالی آموزش و پرورش، مورخ ۱۹ / ۳ / ۱۳۶۷) (1389/1158۱۳۶۷ / ۳ / ۱۹) (دسترسی <http://isfpayvand3.com/History.aspx>)

The functions of the parent-teacher association are participation and involvement

Farhnaz Poor Mazaheri ¹Leyla Bokan²

1- Karaj Education, International University of Khwarazmi, Hissark Karach Family

2- Elementary education, major in general psychology, Karaj education

Abstract:

Considering the importance of the collaborative role of parents and teachers of students in the education, upbringing and training of students, as well as the potential possibility of using this mechanism in order to realize and achieve the goals of the education system in the country, teachers can effectively communicate with Parents should take advantage of the high capacities of parent-teacher associations to improve the educational role of schools, while increasing the recognition of

students' parents. The purpose of this research is to examine the functions of parent-teacher associations and find the basis for increasing their participation to improve schools. Is. The current research is applied in a review way. It was done by studying Persian and English language articles and documents related to the subject of the study. The findings of the research showed that the relationship between parents and schools plays an effective role in the growth of students and the growth of schools.

Keywords: Parents, education, parents association